

Kommunal- og regionaldepartementet,
postmottak@krd.dep.no

Vår saksbehandler/tlf.
Tobias Ellingsen, 91674015

Vår ref.
200801205
Deres ref.
08/557-1 CH

Oslo,
30.04.2008

Høringsuttalelse til forvaltningsreformen fra Forskningsrådet

Vi viser til Kommunal- og regionaldepartementets høringsbrev av 26.2.2008 angående en konkretisering av de oppgavene som var varslet i St.meld. nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn – regional framtid og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 166 (2006-2007).

Da Forskningsrådet skrev utredningen om opprettelse av regionale forskningsfond forelå ikke Regjeringens beslutning om regionsinndeling og regionenes framtidige rolle. Nå er det avklart at Regjeringen går inn for en forsterket fylkesmodell og på dette grunnlag ønsker Forskningsrådet å gi noen utdypende kommentarer til vår egen utredning.

I Forskningsrådets utredning anbefales det at antallet regionale forskningsfond begrenses til i størrelsesorden 5-7 fond. Denne anbefalingen ble ikke gitt under forutsetning av at det skulle etableres 5-7 nye regioner, derimot var anbefalingen basert på en helhetsvurdering av fornuftig minimumsstørrelse for slagkraftige fondsenheter. Det er viktig å få på plass en løsning der regionale forskningsfond er godt koordinert i en helhetlig nasjonal forskningspolitikk, noe som taler for et begrenset antall regionale fond. Forskningsrådet opprettholder denne anbefalingen også ved videreføring av dagens fylkesinndeling.

Forskning er en langsiktig aktivitet som innebærer risiko og krever konsentrasjon. Større fond kan lettere inngå forpliktelser om langsiktige forskningsaktiviteter enn mindre fond. De har også bedre mulighet til å finansiere større prosjekter med flere samarbeidspartnere, hvilket vi har erfaring for at ofte innebærer bedre og mer konkurransedyktige prosjekter. Det kreves derfor en minimumsstørrelse på de regionale forskningsfond for å kunne ha tilstrekkelig bredde i prosjektporteføljen som støttes. Konkurransen, tverrfaglighet og samarbeid er kvalitetsfremmende og for å få en fornuftig størrelse på den regionale konkurransearenaen bør antall fond begrenses. Nødvendigheten av koordinering mellom regionale, nasjonale og internasjonale forskningsaktiviteter og viktigheten av læring på tvers, tilsier også at antall fond bør begrenses.

Å fordele midler til et begrenset antall regionale forskningsfond vil gi de enkelte fondsenhetene større slagkraft og fleksibilitet enn flere små fond i forhold til å kunne prioritere innsatsområder og utnytte de ulike finansieringsordningene utredningen foreslår. Dette vil også sikre bredden i deres nedslagsfelt og bidra til at fondene har tilgang til tilstrekkelig forskningsfaglig kompetanse. Fond som dekker flere fylker vil ha et stort handlingsrom, samtidig som slike fond forutsetter høy grad av samhandling, prioritering og koordinering på tvers av respektive fylker.

De administrative kostnadene ved å etablere og forvalte regionale forskningsfond vil bli relativt sett mindre med få store fond fremfor mange små. Tilgangen på forskningsfaglig kompetanse i et lite land som Norge, er begrenset. Å sikre kompetente styrer, sekretariat og forvaltning av fondene er et viktig argument for begrensning av antallet regionale forskningsfond. Forskningsrådet ønsker å understreke viktigheten av forskningsfaglig- og forskningsadministrativ kompetanse i styrene og sekretariatene for å sikre god forvaltning og god koordinering mellom fond og mot nasjonale forskningsprogrammer. Vi mener derfor at Forskningsrådet bør inngå i sekretariatene og oppnevne en andel av styremedlemmene for fondene.

De viktigste premisser for inndeling i regionale forskningsfondsregioner bør være næringsgrunnlag, kompetansestruktur og samarbeidsmønstre i tillegg til mer geografiske vurderinger. Økt globalisering gir stadig hardere konkurranse for norsk næringsliv og det er en trend mot at innovative bedrifter vokser frem og utvikler seg i ulike klynger. Slike næringsklynger er ikke nødvendigvis strengt geografisk avgrenset og de har ofte tette koblinger mot tilsvarende klynger i andre deler av verden. I denne virkeligheten vil det være et fornuftig grep å søke å definere et sett med "innovasjonsregioner" som innad har liknende muligheter og utfordringer knyttet til innovasjon. Ved inndeling i regionale forskningsfondsregioner bør man identifisere miljøer og steder med tilstrekkelig forskningsaktivitet og – kompetanse som kan fungere som regionale tyngdepunkter for en "innovasjonsregion". Det viktig at ikke inndeling i "innovasjonsregioner" for de regionale forskningsfondene begrenses av fylkesgrenser. Globaliseringen fører også til økt dynamikk i samhandlingsmønstre og i organisatorisk-, teknologisk- og markedsutvikling. Det er derfor viktig å sikre at regionale forskningsfond har en inndeling som svarer til naturlige "innovasjonsregioner". En slik inndeling bør i størst mulig grad ta høyde for dagens og fremtidige samarbeidsmønstre for de viktigste aktørene i målgruppen for de regionale forskningsfondene.

Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet har hatt god dialog under høringsprosessen. For de tre virkemiddelaktørene er det viktig at det gjennom forvaltningsreformen legges til rette for en reell og effektiv koordinering på regionalt nivå med sikte på å hente ut synergier og best mulige resultater av den samlede virkemiddelinnsettsen regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Forskningsrådet har opprettet VRI-programmet, Virkemidler for regional FoU og innovasjon, som en viktig satsing på forskning og innovasjon i norske regioner. Det overordnede målet for VRI er å fremme innovasjon, kunnskapsutvikling og verdiskaping gjennom regional samhandling og en forsterket forskningsinnsats i og for regionene. Programmet skal ivareta både regionale prioriteringer, behov og fortrinn og nasjonale strategier for FoU og innovasjon. Forskningsrådet erfarer at VRI har mobilisert til økt bevissthet og satsing på forskning som virkemiddel for regional utvikling, samt prioritering av regionale innsatsområder. Denne positive satsingen og utviklingen ønsker Forskningsrådet å videreføre også etter etablering av regionale forskningsfond. Forskningsrådet vil derfor vektlegge at etableringen av regionale forskningsfond må bygge videre på det gode arbeidet som allerede er lagt ned både regionalt og nasjonalt gjennom oppstarten av VRI. Imidlertid har vi også erfart at mangelen på finansiering av bedriftsrettede FoU-prosjekter og kompetanseprosjektene hos FoU-miljøene, skaper en uheldig situasjon i det regionale innovasjonsarbeidet. Forskningsrådet har forventninger til at de regionale forskningsfond skal kunne fylle dette tomrommet.

Forskningsrådet forutsetter at opprettelsen av regionale forskningsfond er en del av opptrappingen av samlet norsk forskningsinnsats, at de regionale forskningsfondene finansieres med friske midler og at opprettelsen av fondene ikke går på bekostning av nasjonale forskningsprioriteringer. Forskningsrådet kan ikke anbefale en satsing på regionale forskningsfond uten at denne forutsetningen ligger til grunn.

Forskningsrådet ønsker å bidra til utformingen av regionale forskningsfond og deltar gjerne i en videre dialog om dette.

Forskningsrådet har ingen andre kommentarer til høringsnotatet.

Med vennlig hilsen

Norges forskningsråd

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Arvid Hallén'. The signature is fluid and cursive, with a large initial 'A'.

Arvid Hallén

Administrerende direktør